

Azərbaycanın Yaxın Şərq ölkələri ilə “yaşıl” əməkdaşlığı genişlənir

2030-cu ilədək ortaq layihələrlə 6 qiqavat günəş və külək enerjisi alınacaq

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra yeraltı və yerüstü sərvətlərinin əsl sahibi kimi dünya ölkələri ilə iqtisadi sahədə fəal əməkdaşlığa başladı. Ölkəmiz zəngin karbohidrogen ehtiyatlarına malik olduğundan enerji sahədə əməkdaşlıq iqtisadi əlaqələrin prioritetinə çevrildi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi düzgün iqtisadi strategiyanın nəticəsi olaraq Azərbaycanın neft-qaz sənayesi xarici sərmayələr üçün açıq elan olundu. 1994-cü il sentyabrın 20-də Azərbaycan hökuməti ilə dünyanın transmilli neft şirkətləri arasında imzalanmış “Əsrin müqaviləsi” ölkəmizi fəal enerji tərəfdaşına çevirdi.

Bu nəhəng neft müqaviləsinin uğurla icrası, eləcə də “Şahdəniz” layihəsinin həyata vəsiqə alması Azərbaycanın dünyada, xüsusən də Avropada etibarlı enerji tərəfdaşı kimi mövqeyinin xeyli güclənməsinə səbəb olub. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, hazırda Azərbaycan dünyanın 19 ölkəsinə xam neft və neft məhsulları, 14 dövlətinə isə təbii qaz ixrac edir. Azərbaycandan “mavi yanacaq” alan ölkələrin 10-u Avropa qitəsində yerləşir. Həmin ölkələrin isə 8-i Avropa İttifaqının üzvüdür.

Göründüyü kimi, dünyanın potensial qaz ixrac edən ölkəsi olan Azərbaycan “köhnə qitə”nin enerji xəritəsinin zənginləşdirilməsinə mühüm töhfələr verir. Dövlətimizin başçısı isə əminliklə bildirir ki, ölkəmiz 2030-cu ilədək əlavə 8 milyard kubmetr qaz ixrac edəcək. Bu imkanı yarıdan isə zəngin qaz ehtiyatlarımız və son dərəcə əlverişli, təkmil enerji marşrutlarımızdır.

Bu ildən isə ixrac coğrafiyasını bir qədər də genişləndirən Azərbaycan artıq Suriyaya da qaz nəql etməyə başlayıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Səudiyyə Ərəbistanının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsində bu mühüm məqama toxunaraq deyib: “Sözsüz ki, təbii ehtiyatlarımızla Yaxın Şərqə daxil olmaq bizim üçün ilk təcrübədir. Artıq qeyd etdiyim kimi, düşünrük ki, Suriyaya qazın həcmi artırma bilərik. Biz, həmçinin Ərəb Qaz Kəməri, yaxud başqa mübadilə əməliyyatları vasitəsilə digər ölkələri qazla təchiz edə bilərik. Biz, həmçinin enerji resurslarının ticarətini həyata keçiririk. Biz neft və qazımızı satmaqla yanaşı, beynəlxalq ticarətçi kimi fəaliyyət göstəririk. Bizim potensialımız təsəvvür ediləndən daha böyükdür. Bu nöqtəyi-nəzərdən dü-

şünürəm ki, bu, mühüm amildir”.

Azərbaycanın dünya dövlətləri ilə enerji sahəsində əməkdaşlığı təkcə neft və qaz amili ilə məhdudlaşmır. Məlum olduğu kimi, bir neçə ildir ki, dünya ölkələri “yaşıl” enerji resurslarını hərəkətə gətirməklə bəşəriyyəti karbon emissiyalarının mənfi təzahürlərindən xilas etməyə çalışır. Alternativ və bərpa olunan enerji potensialının zənginliyi ilə seçilən Azərbaycan da artıq dünyanın prioritet elan etdiyi “yaşıl keçid”in fəal iştirakçılarından birinə çevrilib. Son bir neçə ildə ölkəmiz bu sahədə də təqdirəlayiq işlər görür, bir sıra təmiz enerji layihələri həyata keçirir. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan artıq dünyada, həm də möhtəbər “yaşıl” enerji tərəfdaşı kimi tanınır.

Azərbaycan özünün zəngin bərpa olunan enerji potensialını hərəkətə gətirmək üçün bir sıra dünya dövlətləri ilə, xüsusən də Yaxın Şərq ölkələri fəal əməkdaşlıq edir. Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev “Əl Ərəbiyyə” telekanalı əməkdaşının Azərbaycanın ərəb ölkələri ilə münasibətlərinin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı sualını cavablandırarkən Yaxın Şərq ölkələri ilə, əsasən də Körfəz Əməkdaşlıq Ölkələri ilə əlaqələrin çox yaxşı – dostcasına və nəticəyönümlü olduğunu xatırladıb. Döv-

lətimizin başçısı deyib: “Bu ölkələrlə çox güclü tərəfdaşlığımız var. Yeri gəlmişkən, bizim bərpa olunan enerjiddə əsas sərmayədarlar Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Səudiyyə Ərəbistanından olan şirkətlərdir. Onlar bizim əsas sərmayədarlardır. Onlar indi investisiya yatırırırlar”.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin inkişaf etdirilməsi üzrə geniş potensiala malik olan ölkələrdəndir. Belə ki, araşdırmalara əsasən, ölkəmizin “yaşıl” mənbələri üzrə potensialı, təqribən, 27,5 min meqavat həcmində qiymətləndirilir. Bunun da 3 min meqavatı günəş enerjisinin, 23 min meqavatı külək enerjisinin, 380 meqavatı bioenerjinin, 520 meqavatı isə dağ çaylarının payına düşür. Artıq bu potensialın hərəkətə gətirilməsi üçün dünyanın bir sıra dövlətləri ilə müvafiq danışıqlar aparılır, tanınmış şirkətlər ölkəmizə dəvət olunur.

Azərbaycanın Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, xüsusən də bu ölkənin bərpa olunan enerji sahəsində dünyaca məşhur “Masdar” şirkəti ilə əməkdaşlığı bu baxımdan diqqət cəkir. 2023-cü ilin oktyabr ayında BƏƏ şirkəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Xəzər regionunun və MDB məkanının ən böyük “yaşıl” enerji müəssisəsi sayılan

230 meqavatlıq “Qaradağ” Günəş Elektrik Stansiyası istifadəyə verilib. 262 milyon ABŞ dolları dəyərində xarici sərmayə hesabına tikilib istismara verilmiş bu nəhəng “yaşıl” enerji obyektı ölkəmizdə reallaşdırılan sənaye miqyaslı ilk günəş elektrik stansiyasıdır.

Stansiyada hər il 500 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal edilməklə 110 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət ediləcək. Cari ilin əvvəlindən avqustun 28-dək stansiyada 407 milyon 216 min 700 kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunub. Ümumilikdə isə, Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevin xeyir-duası ilə fəaliyyətə başlayan “Qaradağ” Günəş Elektrik Stansiyasında indiyədək 910 milyon 856 min 110 kilovat-saat təmiz elektrik enerjisi istehsal edilərək paylayıcı şəbəkəyə ötürülüb.

Bununla yanaşı, şirkət hazırda 445 meqavatlıq “Biləsuvar” və 315 meqavatlıq “Neftçala” günəş, eləcə də 240 meqavatlıq “Abşeron–Qaradağ” külək elektrik stansiyalarının inşasını həyata keçirir. Sözügedən stansiyaların istismara verilməsi ilə ölkəmizdə il ərzində əlavə 3 milyard 843 milyon kilovat-saat təmiz enerji istehsal olunacaq. Bununla yanaşı, həmin stansiya-

ların fəaliyyəti nəticəsində ildə 496 milyon kubmetr təbii qaza qənaət olunacaq ki, bu da 943 min ton karbon emissiyasının azaldılması deməkdir.

Bu yaxınlarda isə ölkəmizdə daha bir “yaşıl” enejı stansiyasının istifadəyə verilməsi planlaşdırılır. Bu, Səduıyyə Ərəbistanının “ACWA Power” şirkəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən 240 meqavatlıq “Xızı-Abşeron” Külək Elektrik Stansiyasıdır. 340 milyon dollar xarici sərmayə hesabına inşa olunan bu stansiya da ildə 1 milyard kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunacaq. Bu isə il ərzində 220 milyon kubmetr təbii qaza qənaət etməyə, 400 min tondan artıq karbon emissiyasının atmosferə atılmasının qarşısını almağa imkan verəcək. Bununla yanaşı, ötən il “ACWA Power” şirkəti ilə “Dənizdə 1,5 qiqavatdakı külək layihəsinin həyata keçirilməsinə dair İcra Müqaviləsi”, “Quruda 1 qiqavat külək stansiyasının yaradılmasına dair İcra Müqaviləsi” və “Azərbaycan Respublikasında enerji saxlanma sistemlərinin inkişaf etdirilməsinə dair Anlaşma Memorandumu” imzalanıb.

Telekanal əməkdaşı ilə müsahibəsində Azərbaycanın bərpa olunan enerji potensialının yüksək olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev ötən müddətdə imzalanmış müqavilələrə, eləcə də Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Səudiyyə Ərəbistanı və Çindən yatırılan investisiyalara əsasən, 2030-cu ilədək ölkəmizdə 6 qiqavat günəş və külək enerjisi istehsal ediləcəyini diqqətə çatdırıb. Bundan əlavə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun su ehtiyatlarının zənginliyi burada kiçik su elektrik stansiyaları şəbəkəsinin genişləndirilməsinə imkan yaradır. Dövlət başçımızın qeyd etdiyi kimi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə artıq 300 meqavat təmiz enerji istehsalına nail olunub.

“Yaşıl” enerji layihələrini Azərbaycanla Körfəz Əməkdaşlıq Ölkələri arasında əlaqələrin mühüm tərkib hissəsi kimi dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev əsas diqqəti enerji və digər sahələrdə – məhsulxana işi, turizm, kənd təsərrüfatında praktiki investisiya layihələrinə yönəldildiyini diqqətə çatdırıb. Bu baxımdan Səudiyyə Ərəbistanının “ACWA Power” şirkətinin Xəzər sahilində suyun duzsuzlaşdırılması zavodunun inşasında tərəfdaş kimi seçildiyini məxsususi olaraq vurğulayıb. Qeyd olunub ki, bu layihə ölkəmizdə kənd təsərrüfatı, eləcə də insanlar üçün çoxlu imkanlar yaradacaq.